NADAL 39

NADAL 39

JORDI DALMAU

Quim Torra i Pla ha tingut excel·lent cura de l'edició d'un llibre titulat El Nadal que no vam tornar a casa. Es tracta d'una vertadera antologia de testimonis directes del primer Nadal viscut a l'exili, l'any 1939. Són vivències signades per una vintena d'exiliats, persones sensibles, altament sensibles, a aquella desgraciada circumstància personal d'haver resultat ser els vençuts d'una terrible Guerra Civil Espanyola. Es refereixen tots els testimonis a Nadal, i no cal preguntar-se per la creença o descreença de cadascú: senzillament, Nadal era per a ells la referència insustituïble que 75 anys enrere significava l'arrelament d'uns valors familiars i socials i un feix patrimonial de tradició catalana.

Serveixi com a introducció el pensament d'un d'ells, Eugeni Xamar: "Fa fred. No es veu res. Tot és negre. Però si teniu voluntat d'escoltar, sentireu la veu de l'àngel."

Obrim el llibre: Avel·lí Artis fa un acte de fe, des de Mèxic: "La catalanitat és essència pura de totes les immortalitats i és estrella guiadora i Glòria in excelsis Deo d'una nova i definitiva Renaixença". Pere Carbonell explica que al camp de concentració de Setfonts varen fer aquell Nadal de 1939 "un petit pessebre vestit amb sacs de les màrfegues, amb la fusta que ens dóna el foc d'una setmana, amb figuretes del fang que cada dia trepitgem i amb filferros que ens són familiars".

Des del camp de Sant Cebrià, Garcia Trabal vol oblidar els patiments i procura gaudir de les postes de sol: "També hi ha coses belles: és difícil descriure els colors variats que a les cinc de la tarda es concentren al cim del Canigó. Quan mires les postes de sol, cada refugiat és una vida i té un pensament cap a l'altra banda del Pirineu". El camp de concentració de Sant Cebrià tenia 649 barracons de fusta; Sánchez Boxa hi escriu allà una mena de pregària des de la inocència: "Ens empeny la Història i ens empeny el seny, i la mirem passar dempeus, amb la cara ben alta: Senyor, per què no ens dónes alguna cosa de què avergonyir-nos?".

Carles Pi i Sunyer explica la ferida de la dispersió, aquell 1939 de la retirada i fugida: "Molts catalans ens esforçarem imaginativament a reviure el Nadal en una casa anònima perduda en un suburbi gris o sota un cel exòtic. Que la claror de l'estel doni als catalans, allà del món on aixequin l'esgurad per a mirar-la o per a merèixer-la, una llum pura i una noble esperança". Ventura Gassol -trist exiliat, però gran poeta- encengué el fanal del seu vers: "I que ens fóra de gelat i cru aquest Nadal, lluny de la llar paterna, si en aquest cel d'hivern que ens enlluerna no et sentíssim present com hi ets Tu!.

Quan la lectura del llibre remogui degudament la nostra rutina nadalenca, consumista i inexpressiva, serà el moment d'actualitzar molta més solidaritat, perquè en incomptables llocs del nostre món continúa havent-hi sense treva filferros espinosos i murs infranquejables, vides espatllades, migracions i exilis inhumans, perdedors absoluts. Serà qüestió de saber crear alguna esperança a tots els col·lectius, tancats o no, de refugiats i fugitius de totes les misèries, odis i economies adverses, per a ajudar a descobrir, almenys, la bellesa d'una posta de sol, per descolorida que sigui.

Nadal no hauria de ser un sucre enganyós. Tots plegats hauríem de pensar-ho dues vegades, per exemple, sempre que aplaudim i sufraguem unes llumotes que es col·loquen i s'encenen als carrers principals i que poden costar fins a cents de milers d'euros a les ciutats que havien sigut petites i delicades.

Font del document: http://www.diaridegirona.cat/opinio/2014/12/25/nadal-39/703213.html?utm_source=rss